

MADAMINBEK IS THE LEADER OF THE TURKESTAN INDEPENDENCE MOVEMENT

Qosimova Nasiba Samijonovna¹

School No. 61 in Turakurgan

KEYWORDS

Independence Movement,
Turkfront, M.V. Frunze,
Garbuva, Provisional
Government of Fergana,
Polikovsky, Glende Fraser

ABSTRACT

This article provides some insights into the national liberation movement of the peoples of Turkestan in the first quarter of the 20th century against the Soviet invaders, known as the "Independence Movement". In particular, there is some information about the leader of the "Independence Movement" Madaminbek.

2181-2675/© 2022 in XALQARO TADQIQOT LLC.

DOI: 10.5281/zenodo.6667868

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

¹ History Teacher at School No. 61 in Turakurgan, Namangan, UZB

MADAMINBEK –TURKISTON ISTIQLOLCHILIK HARAKATI YO‘LBOSHCHISI

KALIT SO‘ZLAR:

Istiqlolchilik harakati,
Turkfront, M.V. Frunze,
Garbuva, Muvaqqat Farg‘ona
hukumati, Polikovskiy,
Glende Freze

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada 20-asrning birinchi choragida Turkiston o‘lkasi xalqlarining sovet bosqinchilariga qarshi “Istiqlolchilik harakati” deya nom olgan milliy-ozodlik harakati to‘g‘risida ayrim mulohazalar keltirilgan. Xususan, “Istiqlolchilik harakati”ning yetakchisi Madaminbek haqida ayrim ma’lumotlar keltirilgan.

O‘zbekiston Respublikasi mustaqillikni qo‘lga kiritgandan so‘ng, sovetlar davrida qoralanib, tubanlik botqog‘iga botirilgan bir qator buyuk ajdodlarimizning muqaddas nomlari oqlandi, tarixiy haqiqatlar aslicha va to‘laligicha qayta tiklandi. Shunday shaxslardan biri Turkiston milliy istiqolchilik harakati rahbari Muhammad Ahmadbek o‘g‘lidir. Rus hukumati tomonidan O‘rta Osiyoni zabt etilganidan so‘ng, o‘lka xalqlari o‘z erkinligi va ozodligini tamoman yo‘qotdi. 1917-yildagi “Fevral inqilobi” va podsho humatining ag‘darilishi, hamda “Oktabr to‘ntarishi” natijasida hokimiyat tepasiga bolsheviklarning kelishi Turkiston xalqlarining hayotida ham tub burilish yasadi va ozod va erkin milliy davlatchilik tuzish zaruratini keltirib chiqardi. Turkiston o‘lkasi xalqlarining sovet bosqinchilariga qarshi milliy-ozodlik harakati tarixiy adabiyotlarda “Milliy istiqolchilik harati” deya talqin etiladi. Istiqolchilik harati 1917-yil Farg‘ona vodiysida boshlanib 1934-yilgacha davom etgan. 1918-1920-yillar oralig‘ida istiqolchilik harakati o‘zining yuksak cho‘qqisiga chiqadi. Sho‘ro adabiyotlarida bu harakatga “Bosmachilik harakati” deya noto‘g‘ri talqin etishadi, “bosmachilik” so‘zi mohiyatan bosib olish, talonchilik ma’nolarida qo‘llanilsa, unda bir xaqli savol tug‘iladi, xo‘sh, Istiqolchilik harakati a‘zolari kimlarning yerini bosib, tortib olgan ekan? O‘z uyini, o‘z yerini bosib olish mumkin emasku? Istiqolchilar o‘z yerlarini bosib uni talon-taroj etishmagan, balki uni sho‘ro bosqinchilaridan himoya qilgan.

Shu o‘rinda “Istiqlolchilik harati” haqidagi rus vakillarining fikrlarini ko‘rib chiqsak. N.E.Kakurin, G.Kozlovskiy, L.Soloveychiklar “Istiqlolchilik harati”ni “partizanlar harakati”, “inqilobiy kurash”, “ozodlik kurashi” deb talqin etishsa, V.Kuybishev Istiqolchilik haratini “siyosiy harakat” deya baholaydi, harbiy komissar Sokolovning fikricha Istiqolchilik harati “Turkiston xalqining begona hokimiyatga qarshi milliy isyonidir”, yozuvchi Boris Pilnyak: “Istiqlolchilarni yuksak ism va sharaf sohiblaridir” deydi. Taniqli Turkfront qo‘mondoni M.V.Frunze esa: “Istiqlolchilik harati oddiy bezorilik emas, agar shunday bo‘lganda ularni tezroq yo‘q qilish mumkin bo‘lardi” deya vaziyatga baho beradi [1].

Turkistondagi Istiqolchilik harakati va unda harakat qilgan qo‘rboshi dastalarga to‘xtaladigan bo‘lsak tadqiqotchilarning aniqlashicha har bir qo‘rboshi ixtiyorida 20 tadan 1800 nafargacha yigit bo‘lgan, Shahobiddin Yassaviy ma’lumotlariga ko‘ra Turkistonda shu davrda 114 ta qo‘rboshi faoliyat yuritgan bo‘lib, qo‘lida qurol bilan bolshevizmga qarshi

kurashga otlanganlar soni esa 100 mingdan oshiq bo'lgani qayd etiladi. Sho'ro qo'mondonligining maxsus bo'limi xodimlari tomonidan 1923-yil kuzida tayyorlangan "Mutlaqo maxfiy" deb nomlangan hujjatlaridan birida qayd etilishicha, 1923-yilda Farg'ona vodiysida 181 ta qo'rboshi harakatda bo'lgan. To'kil "Farg'ona mujohidlari" asarida faqat Shermuhammadbek boshchiligida 8 mintaqqa qo'mondonlari qo'l ostida 65 qo'rboshi harakat qilganligini nomma-nom keltiriladi. Uning qayd etilishicha Farg'ona mujohidlari orasida "general" unvonining sohibi bo'lgan 125 qo'rboshi faoliyat ko'rsatgan. B.Hayit asarlarida esa Farg'ona vodiysida 9 larkarboshi va ular qo'l ostida harakat qilgan 69 qo'rboshining ism-shariflarini beradi [2].

Farg'ona vodiysida har bir qo'rboshi o'ziga qarashli bo'lgan alohida hududlarda o'zlarining jangovor harakatlarini olib borganlar. Qo'rboshilar orasida ayniqsa Muhammad Ahmadbek o'g'li (Madaminbek)ning faoliyati boshqa qo'rboshilarga nisbatan shavkatliroq va tariximizda o'ziga yarasha o'chmas iz qoldirgandir. Madaminbek (1892-1920) yillarda yashagan Farg'ona vodiysida Istiqlolchilik harakatining rahbari hisoblanadi. Rus manbalarida Madaminbekning tug'ilgan sanasini 1889-yil deb ko'rsatiladi, bunga asos qilib esa Madaminbekning militsiya bo'limiga xizmatga olishdagi to'ldirgan anketasini ko'rsatishadi, albatta bunga asos bor, lekin

A. Ibodinov Madaminbekning rafiqasi Saodat opa ma'lumotlariga tayanib uning tug'ilgan sanasini 1892-yil deb ko'rsatadi. Qarindoshlarining xotirlashicha Madaminbek bolalikda hiylagina sho'x bo'lgani bilan Qur'oni Karimni yaxshi yodlab, chiroyli tilovat qilgani uchun uni ba'zan "Qori bola" deb chaqirishgan. Madaminbek voyaga yetgandan so'ng ro'zg'or tashvishlari tufayli bir Amin qo'lga mahramlikka o'tadi, lekin tez orada uni soxta ayblov bilan 1914-yilda chor Rossiyasi sudi 14 yil katorga hukm qiladi. Madaminbek Sibirda oq-qorani tanidi, o'shanda Madaminbek hamma joyda mustaqillik uchun eng avvalo kuch kerak bo'lishiga amin bo'ladi.

1917-yil Nikolay podsho taxtdan ag'darilgandan so'ng, Madaminbek ham barcha mahbuslar singari avf etildi. Madaminbek Marg'ilonga kelganidan so'ng militsiya bo'limiga ishga kiradi va 1917-yil oxiri 1918-yil boshlarida militsiya boshlig'i sifatida Marg'ilon uyezdida tartib-intizom o'rnatishda jonbozlik ko'rsatadi. Huddi shu vaqtlarda Madaminbek qo'l ostida bir necha yigitlar ixtiyoriy ravishda qo'shilib, harbiy kuchga aylana boshlaydi. Oktabr to'ntarishi Turkistonga ham o'z salbiy ta'sirini ko'rsatadi. Xususan, Qo'qonda tashkil topgan Turkiston Muxtoriyati va uni bolsheviklar tomonidan qonga botirilishi, ko'plab urushlar oqibatida xalqning nochor ahvolga tushib qolishi, talonchilik, o'g'rilik kabi illatlarni oshib ketishi, bolsheviklar tomonidan o'z hokimiyatlarini o'rnatishga qaratilgan keskin harakatlari bularni oqibatida oddiy xalqning boshiga tushayotgan zug'mlarni ko'rib, kuzatib turgan Madaminbek ko'nglida bularning barchasiga chek qo'yish, bolsheviklarni o'z ona zaminidan quvib chiqarish, Farg'ona vodiysida Turkiston xalqlarining milliy muxtoriyatini tuzish va shu bilan tinchlikni qaror toptirish kabi g'oyalar paydo bo'ladi va bularni amalga oshirishga astoydil bel bog'laydi. Madaminbek dastlabki harbiy harakatlarini Garbuva atrofidagi qishloqlarda shuningdek Marg'ilon va Skobelev shaharlarida boshlaydi, va ushbu hududlarda qizillarga qarshi bir qator zarbalar berib, ko'pgina hududlarni egallaydi.

Madaminbek dastlabki qarorgohini Garbuva deb belgilaydi.

Arxiv materiallaridan ma'lum bo'lishicha, Madaminbek Skobelev, Namangan, Andijon, O'sh qo'rboshilarini birlashtirishga muvaffaq bo'lgan. U 25 ming kishilik armiyaga qo'mondonlik qilgan. Madaminbek o'z harbiy va siyosiy boshqaruv tizimiga ham ega bo'lgan.

Madaminbek armiyasida oddiy askarlardan tashqari sobiq chor hukumati va Sovet mahkamalarida ishlagan ma'muriy xodimlar, chor ofitserlar bo'lib, armiyaning genshtabi bo'lgan. Madaminbek armiyasida Amir al-Muslimindan tashqari, general darajasidagi qo'rboshilar, Polkovnik darajasidagi ponsotlar, lashkarboshi, mingboshi, to'qsabo, to'pchiboshi, maqomidagi qo'rboshilar bo'lgan. Yirik qo'rboshilar o'z bayroqlari, tug'lari va muhrlariga ega bo'lganlar. Hattoki qo'rboshilar ichida o'zbek ayollari ham bo'lgan [1].

Agar tarixiy hujjatlarni o'rganib, uni chuqur mulohaza etadigan bo'lsak, Madaminbek boshliq musulmon lashkarlarining qizil armiya qismlariga ko'rsatgan katta talofatlari eng avvalo uning qo'mondonlarini sulh taklif etishga majbur qilganligini ko'ramiz.

"Farg'onadagi urushlar nechog'lik o'ziga xos, doim harakatda, shitob bo'lganligini to'qnashuvlar, janglar, mojarolar va buyruqlar shakllari tasdiqlaydi, hamma darajadagi komandirlardan va barcha jangchilardan u jasurlik, kurash sharoitlarini bilish, eng muhimi tashabbus va yana tashabbusni taqozo etadi " deydi Volgabo'yi tatar brigadasining harbiy komissari Yoqub Joniyorovich Chanishev. Uning bu so'zlaridan Madaminbek qo'shinlari uyushgan va makrli Qizil armiya bilan nihoyatda ustalik bilan jang qilishganliklari ma'lum bo'ladi. U so'zlarini davom ettirib: "Istiqlolchilar qo'shini juda harakatchan otryadlar bo'lib, ular butun viloyat bo'ylab ustunlik qilishardi. Ba'zida bir kechada qarorgohlaridan yuzlab chaqirim nariga ketib qolsalar, ko'pincha qishloqlarda osh yeb o'tirgan odamlar ham birdan choponlari tagidan qurollarini olib, biz bilan behos jangga kirib ketishardi" deya xotirlaydi Chanishev.

Madaminbekning qator zafarli g'alabalaridan so'ng, nihoyat 1919-yilning 22-oktabrda Ergashtomda Madaminbek qo'rboshilar qurultoyini chaqiradi. Qurultoyda "Muvaqqat Farg'ona hukumati" tuziladi, hukumat boshlig'i va bosh qo'mondonlikka Madaminbek saylanadi. Hukumat boshlig'ining o'rinbosarligiga Monstrov nomzodi ko'rsatiladi. Bundan tashqari hukumatda General Muxanov harbiy vazir, advokat Nyunsberg ichki ishlar vaziri, Hakimjon Azizxonov Moliya vaziri bo'ladi. Umumiy tarkibi 24 kishidan iborat bo'lgan mazkur hukumatda 16 kishi mahalliy millat vakillari bo'lsa, 8 kishi Yevropa millatiga mansub kishilar bo'lgan. "Madaminbek Farg'ona vodiysida sovet hukumati organlariga muqobil bo'lgan siyosiy boshqarish tuzumini joriy etdi.

U bizning rahbarlikdagi kamchilik va xatolarimizdan mohirona foydalandi, unda o'z boshqarish apparati, o'z tribunali, o'z genshtabi bor edi, u qonunlar chiqarardi " deb ta'kidlaydi Madaminbekka qarshi kurashgan Gramatovich [3].

Madaminbek Istiqlolchilar qo'shiniga yagona, va uyushgan harbiy qo'shilma tusini bera oldi, uning askarlari orasida kuchli harbiy intizom bor edi. Madaminbek Farg'onadagi ozodlik harakatini hech bir millatga qarshi qaratmay, balki bosmachi va bosqinchi kuchlarni tor-mor etib, an'anaviy turmush tarzini tiklash va shu tariqa boshqa xalqlar bilan chinakam

tenglik, hamkorlikka asoslangan munosabatlarni qaror toptirishning eng maqbul yo'li deb bilgan va buni o'z bayonnomalarida ochiqdan-ochiq bayon qilgan.

Madaminbekka qarshi ko'p janglarda qatnashgan M. Polikovskiy u haqida shunday xotirlaydi: "Barcha Istiqlolchilik harati yo'l boshchilari ichida Madaminbek ko'proq uzoqni ko'ra oladigan odam edi. Hujjatlar va bekning faoliyati buni tasdiqlaydi. U nafaqat Turkistondagi, balki undan tashqaridagi vaziyatni ham yaxshi tasavvur etardi".

Madaminbekning faoliyatiga doir arxiv hujjatlariga sinchikovlik bilan nazar solgan Aliyor Ibodinov esa mana bunday mantiqiy fikrni ilgari suradi. "Madaminbek yaqinlashib kelayotgan xavfning oldini olish uchun birdan-bir yo'l – xalqaro maydonga chiqish kerak, vabodek tez tarqalayotgan Sovetlar xavfini shu yo'l bilangina daf qilish mumkin, degan to'xtamga keladi".

Tarixchilarning quyidagi fikrlariga asoslanadigan bo'lsak Madaminbekning sho'rolarga qarshi kurashda chet mamlakatlar bilan aloqalarni bog'lab ulardan ko'mak olishga harakat qilganligini ko'rishimiz mumkin. Xususan Muvaqqat Farg'ona hukumati tuzilgandan so'ng Madaminbek harbiy va moddiy yordam so'rab Buxoro amirligi va Afg'oniston hukumatiga o'z vakillarini yuborgan. Turkiya, Afg'oniston, Ozarbayjon hukumatlari o'z vakillarini jo'natib, Madaminbek boshliq Farg'ona hukumatiga yordam qilajaklarini ma'lum etadilar. Madaminbek o'z elchilarini Qobulga jo'natib, Afg'on davlati bilan bevosita siyosiy va harbiy aloqalar o'rnatadi. Bunga muvofiq 10 ming kishidan iborat afg'on ko'ngillilari Madaminbek qo'shinlari olib borayotgan milliy-ozodlik urushida madadkor bo'lishi kerak edi. Turkiya hukumati ham Anvar poshsho rahbarligida o'z delegatsiyasini va harbiy instruktorlarini jo'natish niyatida ekanligini ma'lum qiladi. Angliya hukumati esa Turkistonda paydo bo'lgan yangi davlatni rasman tanish masalasini parlament muhokamasiga qo'yajaklarini bildiradilar. Hattoki Ural va Sibirda harakat qilayotgan oq ruslar qo'mondoni Kolchak o'zining 2 generali va 2 ingliz ofitseridan iborat missiyasini Madaminbek huzuriga jo'natgani haqida ma'lumotlar bor. Missiya Madaminbekka rus hukumati nomidan polkovnik unvoni berilganligini aytib, yorliq topshiradi. Lekin "qizil" va "oq" ruslarga ruslarga munosabat masalasida Madaminbek va boshqa qo'rboshilar orasida kuchli ixtilof bo'lgan. Misol uchun Shermuhammadbek ruslarsiz va boshqa millatlarni aralashtirmagan holda sof islom davlatini tuzish kerak deb hisoblasa. Xolxo'ja Eshon esa eski Xonliklarni tiklash tarfdori bo'lgan.

Birinchi Jahon urushi hamda Oq ruslar ustidan qozonilgan g'alabadadan so'ng sovetlar hukumati bor e'tibori va harbiy kuchlarini Turkistondagi Istiqlolchilik harakatini bostirishga qaratadi. 1920-yil yanvar va fevral oylarida qizillar juda katta harbiy kuchlarni Farg'ona vodiysiga tashlaydi, shundan so'ng harbiy kuchlar borasida vaziyat qizillar tomoniga o'tadi. Barcha qo'rboshilarga birin-ketin kuchli zarbalar berilib, taslim etiladi yoki qizillar tomoniga o'tishga majbur etiladilar. Andijon, O'sh, Gulcha, Ergashtom, Poytug', Asaka, Segizaqum va Oyim hududlarida bo'lgan janglarda Madaminbek o'zining juda katta kuchlaridan mahrum bo'ladi. Ketma-ket mag'lubiyatlar, kutilmaganda K. Monstrovning qizillar tomoniga o'tib ketishi Madaminbek qo'shinidagi jangchilar ruhini tushirib yuboradi.

Madaminbek bo'lib o'tgan oxirgi janglardagi muvaffaqiyatsizliklarni sababini

o'zicha tahlil etar ekan, markazlashgan yagona hokimiyatsiz va uning xalqaro aloqalarisiz o'ta makrli va uyushgan dushman ustidan g'alaba qozonish mumkin emasligini anglab yetadi. Bundan tashqari beklar, qo'rboshilar o'rtasidagi manmanlik, dimog'dorlik kasali, urug'-aymoqchilik va tor shaxsiy manfaatlarga milliy manfaatlarni qurbon qilib yuborishgacha yetish mayllari pirovardida millat uchun qimmatga tushishi mumkin ekanligini faxmlaydi. Madaminbek vujudga kelgan obyektiv va subyektiv vaziyatni hisobga olib, o'zining jangovor kuchlarini saqlab qolish uchun bolsheviklar taklif etgan sulhga rozilik bildiradi. 1920-yil 6- martda Madaminbek 2 - Turkiston diviziyasi qo'mondonligi bilan tinchlik bitimini imzolaydi. Tinchlik bitimiga ko'ra Madaminbek barcha harbiy harakatlarini to'xtatadi, endilikda Sovet hokimiyatini tan olib, uning barcha buyruq va topshiriqlarini bajarishga, boshqa qo'rboshilarni ham qizillar bilan sulhga ko'ndirish kabi majburiyatlarni oladi. Sovet hokimiyati esa Turkiston fuqorolari hayotini yo'lga qo'yishda shariat asoslarini saqlab qolishga, mehnatkashlarni manfaatlarini himoya etib, ahli islomga mavjud shariat, yani musulmonlarning mahalliy shart-sharoiti va urf-odatlariga hurmat bilan qarash kabi majburiyatlarni kafolatlaydi. Qolaversa Madaminbek qo'l ostidagi jangchilarni qurol-yarog'i bilan qolishi va mavjud tartibni saqlab turishi, ularning doimiy qarorgohi etib Namangan shahri etib tayinlanishi ham tinchlik bitimi bandlarida ko'rsatiladi.

Madaminbek sovetlar bilan sulh bitimini imzoladi va ular bilan kelishish siyosatini tanladi, xo'sh unda bir savol tug'iladi Madaminbekning tutgan yo'li to'g'rimidi? Boshqa qo'rboshilar xalqning bu qahramoni ishini xoinlik, xalqqa nisbatan xiyonat deb baholaydilar. Lekin vaziyatga xolisona baho beradigan bo'lsak Madaminbek oldida bundan o'zga to'g'ri yo'l yo'q ekanligini ko'ramiz, negaki butunlay tor-mor etilib qirilib ketilgandan ko'ra, vaqtincha vaziyat izga tushguncha sovetlar bilan kelishish siyosatini va albatta fursat yetganda o'zining buyuk maqsadini amalga oshirishni Madaminbek maqsad qilgan bo'lishi mumkin-ku axir. Madaminbekning tutgan yo'li haqida rus arboblardan biri Polikovskiy ushbu fikrni bildiradi:

“Umuman, - deydi Polikovskiy, - bosmachilar yo'lboshchisi taqdiridagi bu burilish, mening nazarimda, omadsiz odamning munofiqligi emas, voqealarga munosabatini o'zgartirgan odamning qonuniy qo'ygan qadamidek ko'rindi. O'zi uchun qulay bo'lgan paytda u qurolini tashladi” [1].

Polikovskiy bu bilan Madaminbek qo'ygan qadam taslimchilik bo'lmagani, balki tadbirkor, voqealarga teran qaray oladigan va to'g'ri baho beradigan odamning qutlug' odimi ekanligini tan oladi. Lekin afsuski ushbu xalq qahramonini ruslarga sotilgan deya noto'g'ri ayblovlar bilan yovuz kuchlar tomonidan yo'q qilinadi. Bevosita Madaminbekning o'ldirilishi, uning taqdiri haqida tarixiy manbalarda bir-biriga qarama-qarshi ma'lumotlar uchraydi. Jumladan, sovetlar davrida yozilgan adabiyotlarda Madaminbekning “sotqin” sifatida Shermuhammadbekning buyrug'i bilan Xolxo'ja tomonidan otib tashlanganligi ta'kidlandi. Xuddi shu fikrni “O'zbekiston tarixi” mualliflari ham ilgari suradilar. Ingliz tarixchisi Glende Frezer o'zining “bosmachilar” asarida: “Madaminbek Shermuhammadbek oldiga tinchlik missiyasi uchun jo'natildi. Shermuhammadbek Madaminni ayg'oqchi sifatida 14-may kuni otib tashlaydi” deb yozadi.

Turk tarixchisi Ali Bodomchining ikki jildlik “Qo’rboshilar” asaridagi fikricha Madaminbekni Shermuhammad va Xolxo’ja o’ldirgan degan fikrlarni rad etadi. U Madaminbekni o’ldirishni Sovetlar tashkil etganligini asosli dalillar bilan isbotlaydi. Bu ishni Xolxo’janing askarlari bo’lmish, qizillarga sotilgan Soyib Qori va Lutfulloh Mahdumlar amalga oshirganlar. Ali Bodomchini ta’kidlashicha ular Madaminbekni o’ldirib, so’ng Buxoroga qochib ketganlar. Bu fikrni qotillarning o’zlari ham tasdiqlaganlar deb ta’kidlaydi. Bu fikrlarga Shermuhammadbekning yozib qoldirgan esdaliklari ham hamohangdir: “Muhammad Aminbekni o’lganini, - deb eslaydi Shermuhammadbek, - men kech eshitdim. Xolxo’ja Madaminbekni asir olgan paytda uni askarlaridan Soyib Qori va Lutfulloh mahdumga topshirgan edi. Bular uni o’ldirib Buxoroga qochadilar. Muhammad Aminbekni men yoki Xolxo’ja tomonidan o’ldirilgan degan fikr ruslar tomonidan bizga qarshi qilingan tashviqot edi. Men shaxsan Madaminbekni ruslar bilan qo’shilganiga achchiqlangan bo’lsam ham, avval buyuk ishlar qilgani uchun uni hurmat qilar edim. O’limi men juda parishon qildi. Agar u menga asir tushgan bo’lganida ham uni o’tmishdagi qilmishi uchun Afg’onistonga jo’natar edim. Qotil ma’lum va bu voqeada ruslarning qo’li bor “.

Bu kabi fikrlarda qay darajada jon bor, bu tarixga ayon. Nima bo’lganda ham Muhammad Ahmadbek o’g’lining ziddiyatlarga limmo-lim hayoti, harbiy-siyosiy faoliyatiga qonli ravishda chek qo’yishdi.

Garchi Madaminbekdek xalq xaloskorini sovetlar rejimi davrida “bosmachi” sifatida nohaq qoralanib, uning faoliyati soxtalashtirilgan bo’lsada, bularning barchasiga mustaqillikdan so’ng chek qo’yildi, tarix kitoblarida Madaminbekning shonli tarixi, yurt ozodligi uchun qilgan jasratlari to’la, ochiq-oydin yoritilib kelinmoqda. Bugungi kunda Madaminbekning serqirra faoliyati haqida O’zbekiston, Italiya, Germaniya, Turkiya, Saudiya Arabistoni kabi mamlakatlarda ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda [4].

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Иброҳим Карим – “Мадаминбек”. Тошкент. 2000. 88-бет.
2. Н.Жўраев, Ш.Каримов – “Ўзбекистон тарихи”, 2 жилд. Тошкент. 2011. 112-113-бетлар.
3. Р.Шамсутдинов, Ш.Каримов – “Ватан тарихи” 3-жилд. Тошкент. 2010. 115-бет.
4. Ўзбекистон Миллий энциклопедияси, 5-жилд. Тошкент. 2003. 369-бет.
5. Тухтасинов Б. Давлат-жамият ижтимоий ҳаёти ва фаолияти ташкил этилишининг ноёб шакли //Общество и инновации. – 2022. –Т. 3. -№ (3/S). – С. 461-468.
6. Tukhtasinov B. The State is a Factor for Preserving National Values and Traditions of Society //International Journal of Development and Public Policy. – 2022. – Т. 2. – №. 4. – С. 120-123.
7. Bobomurod T. Living in the State is a Natural Necessity for Humanity //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 4. – С. 518-523.

8. Tukhtasinov B. The state as a carrier of historical and cultural traditions // ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2022. – T. 11. - № (6), – C. 146-149.